

Over *Helicella* en nog wat. — U moet mij veroorloven naar aanleiding van het artikel van Dr. C. A. van der Willigen in het Novembernummer van De Levende Natuur (deze jaarg. pag. 193—195) de volgende opmerkingen te maken.

De schrijver begint met te wijzen op verhuizingen over groote afstanden, waardoor verschillende Molluskensoorten hun woongebied aanzienlijk uitgebreid hebben.

Bij zijn eerste voorbeeld, *Dreissensia polymorpha*, geeft hij als middel op, „de stevige byssus van dit dier.” Deze schijnbare tegenstrijdigheid wordt in verband met de eerste alinea van het artikel duidelijk, maar het schijnt mij van veel grooter belang, dat deze zoetwatermossel planktonische eieren legt en ook de eerste ontwikkelingsstadia vrijzwemmend doormaakt. Hieraan is zijn snelle verbreiding op zoo grooten schaal wel in de eerste plaats te danken.

De relatie van *Dreissensia cochleata* met den Congo is maar van zeer twijfelachtigen aard. Zoolang niet de verwantschap van *Dreissensia cochleata*, *Dr. africana* en de fossiele *Dr. basteroti* vgl. Nyst, Decsr. coq. en polyp. foss. Belgique 1843, pag. 264 met meer moderne hulpmiddelen en literatuurkennis kritisch is bewerkt, zoolang is iedere beschouwing over de verspreiding van een dezer drie „soorten” op zijn minst gewaagd te noemen. De opmerking van Pelseneer (Bull. Soc. Malac. Belgique 1885, pag. XLVI) dat „*Dreissensia cochleata* vit très certainement dans un estuaire de l’Afrique ou de l’Amérique intertropicale, d’où il a été apporté à Anvers par quelque navire”, berust dan ook op te onzekere grondslagen, om als zoodanig onmiddellijk aanvaard te mogen worden.

Het voorkomen in Nederland is vermeld van Haarlemmerliede en Spaarnwoude, Ouder-Amstel, Schoten, Petten, Amsterdam, Ransdorp, Zaandam (Molluskencomité) St.-Pancras, Hellevoetsluis, Haarlem, Watergraafsmeer (Collectie Schepman) Zoeterwoude, Amsterdam (’s Rijks Museum van Natuurlijke Historie).

De derde reiziger, die besproken wordt, is *Lithoglyphus naticoides*. De mededeeling, dat deze soort „zich verplaatste in een vijf en twintig jaar tijds van de Donau naar de groote wateren van ons land”, grondt de schrijver vermoedelijk op de uitspraak van Eduard von Martens aan den heer Schepman, toen deze laatste in 1874 voor het eerst deze slak bij Rhoon in de Oude Maas aantrof (Tijdschr. Ned. Dierk. Ver. I, pag. 124—131).

Schepman zelf echter houdt het voor „onwaarschijnlijk, dat deze verplaatsing kort geleden heeft plaats gehad, en het schijnt veel meer, dat de soort zich reeds vele jaren voortgeplant heeft.” Deze voorzichtige veronderstelling werd jaren later bevestigd door de vondst van *Lith. naticoides* in het Eemstelsel door Van der Sleen, (Proefschrift 1912, pag. 128). Dat is dus aanzienlijk langer geleden dan 25 jaar!

De tegenwoordige uitbreiding van *Lithoglyphus* omvat in Nederland: Utrecht, Bunnik, Oudenrijn, Ginniken en Bavel, Tiel, Wijk bij Duurstede, Idaarderadeel, Vechel, Leimuiden, Leiden (Molluskencomité), Rhoon, Rotterdam, Beusichem (Collectie Schepman), Leiden, Warmond (’s Rijks Museum van Natuurlijke Historie).

Hierna komen de landslakken aan de beurt. *Helix aspersa* is in ons land bij Alkmaar als noordelijkste post aangetroffen (opgave van Mej. L. Feith aan het Molluskencomité in 1918).

Overigens is zij reeds vele jaren ook in Denemarken waargenomen (Steenberg, Landsnegle, 1911, pag. 120) maar ook daar — evenals bij ons — steeds in de omgeving van menschelijke nederzettingen, dus nooit geheel „wild”. Dit maakt het waarschijnlijk, dat zijn woongebied door tusschenkomst van den mensch willekeurig of onwillekeurig wordt uitgebreid.

Ten slotte nog enkele woorden over de slak, die de aanleiding tot het artikel van Dr. van der Willigen is geweest, *Helicella virgata* da Costa.

Ongetwijfeld zal het U evenals mij verwonderd hebben, dat de schrijver deze soort nog „nieuw” voor de fauna noemt, terwijl hijzelf aangeeft, dat zij reeds een halve eeuw geleden in 1874 is gevonden.

De exemplaren, die aan den Zuiderzeedijk te Medemblik in dat jaar levend werden verzameld door den heer Keyzer, zijn vermeld in Tijdschr. Ned. Dierk. Ver. I, pag. 84 onder den naam *Helix variabilis*, hetgeen synoniem is met *virgata* da C.

Nog kort geleden is deze vondst door Mej. J. Scholten (Bijdr. tot de Dierk. 1919, pag. 67, noot) en door C. Druyvesteyn (De Levende Natuur, 1922, pag. 146—147) wederom aangehaald.

Deze laatste auteur, de zorgvuldige bewerker van het artikel Onze Landslakken, voegt er aan toe, dat de origineele exemplaren van de authentieke vindplaats in de Collectie Schepman in het Zoologisch Museum van Amsterdam berusten.

Dat de slak reeds in 1874 algemeen was, moge blijken uit het aantal van 28 volwassen exemplaren van den typischen vorm en 19 van de varieteit, welke in die verzameling aanwezig zijn.

De waarde van de mededeeling van den heer van der Willigen beperkt zich dus tot het constateeren, dat *Helicella virgata* nog steeds in de omgeving van Medemblik wordt aangetroffen, zich daar blijkbaar volkomen thuis voelt en zich in een talrijke nakomelingschap mag verheugen.

Haarlem, November 1924.

W. S. S. VAN BENTHEM JUTTING.

Stormvogels in 't binnenland. — Een week geleden kwam iemand bij me met een levenden vogel, die Zaterdag 1 Nov. een kwartiertje buiten het dorp was gevangen, en die hem tamelijk vreemd voorkwam. 'k Kon het dier zelf niet thuisbrengen en zond dus de verschillende gegevens: drie teenen met volledige zwemvliezen, 4e teen zeer klein en naar achteren gericht, neusgaten in buisjes, gevorkte staart, witte stuit, lange, spitse vleugels (± 4 dM. vluchtwijdte), kop leiblauw, verder hoofdtoon bruin met wat grijs, op aan den heer Bernink te Denekamp. Deze berichtte mij, dat we hier te doen hadden met *Het Vale Stormvogeltje* (*Procellaria leucorrhoea*), dat boven den Oceaan thuis hoort en in ons land een zeldzame gast is. Dit exemplaar was dus nogal ver 't land in gedwaald.

Rekken, Gelderland, 9 Nov. 1924.

G. C. TIECKEN.

Brave Muis. — Een dezer dagen zagen wij dat een muis toch ook wel eens nuttig werk kan doen. In een van de kamers zaten tallooze vliegjes tegen de vitrages. Een muis was druk bezig deze vliegjes, die door de koude niet erg vlug meer waren, te vangen en op te eten. Mogelijk is het wel aardig deze waarneming in De Levende Natuur te vermelden.

Vorden, 2 Nov. '24.

R. A. V. D. WALL-BAKE.

Le Merle blanc. — De laatste dagen nam ik in de tuinen achter ons huis een albino-vorm merel waar. Het signalement komt vrijwel overeen met dat in Rinke Tolman's feuilleton „Albinisme bij vogels" in de N. R. Crt. van 15 Juli 1921: kop geheel wit, borst zwart gespikkeld, in vleugel- en staartveeren domineert zwart. Het dier is in 't geheel niet schuw, en gaat met andere merels vriendschappelijk om.

Zeist, 10 Nov. '24.

G. J. UITMAN.

Ijsvogels. — Zij, die mij vindplaatsen en bijzonderheden, omtrent deze vogels kunnen geven, zal ik zeer dankbaar zijn. Portkosten worden gaarne vergoed.

Bij voorbaat dank.

H. VAN AS, Kolkstraat 34, Haarlem.

De Groote Lijster. — „D'r zit hier een nest meheer!"

„Maar niet om er aan te komen."

„Zoo'n rare vogel; z'n eieren zijn heel anders als van een merel."

„Zou 't de groote lijster kunnen zijn?"

Ja, wacht, een poosje geleden op een avond (6 Juni) heb ik de groote lijster gehoord in de plataan voor 't huis. En na dien tijd een enkele keer. Dus, op den uitkijk!

Tegen het dijke liggend, speur ik in den appelboom, plotseling mijn volle belangstelling waardig, want op één zijner lange armen, tusschen het gebladerte ligt een groot nest, veilig in een vork, acht meter boven de sloot, onzichtbaar voor roofvogel maar . . . bereikbaar voor kat en mensch!

Zou dit het nest zijn van dien goddelijken zanger, met zijn verrukkelijken, zuiveren jubel vol gevoel, die ik 's ochtends steeds hoor als ik langs het bosch rijd?

Prachtig zingt hij dan in de vroegte boven alles uit, hoog, hoog in een peppel, begroet daar den dag als zij te voorschijn komt uit den witten sluier, parelend in den morgenzon.